

Sygn. akt II PK 3/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 sierpnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Jerzy Kwaśniewski (sprawozdawca)

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa B. B.

przeciwko Szkole Podstawowej w C.

o przywrócenie do pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 2 sierpnia 2012 r.,

skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 1 sierpnia 2011 r.,

- 1) oddała skargę kasacyjną,**
- 2) zasądza od powódki na rzecz pozwanej szkoły 120 zł (sto dwadzieścia) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 marca 2011 r. Sąd Rejonowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych – w sprawie z powództwa B. B. przeciwko Szkole Podstawowej w C. o przywrócenie do pracy – oddalił powództwo. Podstawę faktyczną wyroku Sądu Rejonowego stanowiły następujące ustalenia. Powódka była zatrudniona w pozwanej szkole od 1 września 2003 r. na stanowisku nauczycielki. Powódka nie cieszyła się dobrą opinią, wielokrotnie były na nią składane skargi do dyrekcji szkoły przez rodziców uczniów, których uczyła. W wyniku składanych skarg na powódkę przez rodziców Rada Rodziców w dniu 16 marca 2010 r. złożyła wniosek do dyrektora szkoły o sporządzenie oceny pracy powódki. W dniu 8 czerwca 2010 r. powódce została wręczona karta oceny jej pracy, jako nauczyciela z oceną negatywną, w karcie wskazano szereg uchybień nauczycielki w ramach prowadzenia lekcji, kontaktów z uczniami i ich rodzicami, sposobu oceniania uczniów, niebrania udziału w zebraniach rodziców itd. Od tej oceny powódka wniosła w dniu 21 czerwca 2010 r. odwołanie do Kuratora Oświaty. W dniu 30 czerwca 2010 r. – na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 5 i art. 23 ust. 2 pkt 5 ustawy z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.; dalej jako: „Karta Nauczyciela”) – w związku z uzyskaniem negatywnej oceny pracy, jako nauczyciela z powódką, jako nauczycielem mianowanym została rozwiązana umowa o pracę za 3-miesięcznym wypowiedzeniem. W dniu 15 lipca 2010 r. po posiedzeniu zespołu oceniającego przy Kuratorze Oświaty negatywna ocena pracy powódki, jako nauczyciela została utrzymana. Na dzień 31 grudnia 2008 r. powódka miała 19 lat i 9 miesięcy stażu a w momencie wypowiedzenia umowy o pracę miała 52 lata. Powódka mogłaby przejść na wcześniejszą emeryturę w 2013 roku po ukończeniu 55 lat w związku z posiadaniem w dniu 31 grudnia 1998 r. 20-letniego stażu pracy w tym 15-letniego stażu pracy, jako nauczyciel.

W podstawie prawnej wyroku Sąd Rejonowy powołał przepis art. 23 ust. 1 pkt 5 Karty Nauczyciela zgodnie z którym stosunek pracy z nauczycielem zatrudnionym na podstawie mianowania ulega rozwiązaniu w razie uzyskania negatywnej oceny pracy dokonanej w trybie i na zasadach określonych w artykule 6a Karty Nauczyciela. Z mocy prawa nastąpiło najpierw wypowiedzenie umowy o

pracę a następnie rozwiązanie umowy o pracę i w tym zakresie wypowiedzenie umowy o pracę było zasadne.

Sąd Rejonowy uznał, że powódka nie polegała ochronie określonej w przepisie art. 39 k.p. Oceniając prawo powódki do emerytury nauczycielskiej określonej w art. 88 Karty Nauczyciela Sąd Rejonowy uznał, że powódka nie spełniła przesłanek do nabycia prawa do tej emerytury, w szczególności nie osiągnęła wymaganego okresu pracy na stanowisku nauczyciela do dnia 31 grudnia 2008 r.

Sąd Rejonowy uznał, że powódka nie może być objęta ochroną określoną w przepisie art. 39 k.p. Powołał się przy tym na uchwałę pełnego składu Izby pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 1985 r., III PZP 10/85 – OSNCP 1985/11/164 zgodnie z którą ochrona z art. 39 k.p. nie dotyczy wypadku wcześniejszej emerytury. Stanowisko to potwierdza uchwała Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 1976 r., I ZP 14/76 – OSNCP 1976/11/242 zgodnie, z którą przewidziany w artykule 39 k.p. zakaz wypowiedzenia umowy o pracę pracownikowi nie obowiązuje w okresie dwóch lat poprzedzających możliwość wcześniejszego przejścia na emeryturę. Do nauczycieli odnosił się bezpośrednio wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 1991 r., I PRN 3/91 – PiZS 1991/8/65). Stanowisko takie jest prezentowane również w doktrynie (M. Gersdorf (w): M. Gersdorf, K. Rączka, J. Skoczyński Kodeks pracy – Komentarz pod red. Z. Salwy, Warszawa 2005, s. 218).

Wyrok Sądu Rejonowego powódka zaskarżyła apelacją.

Wyrokiem z dnia 1 sierpnia 2011 r. Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

Sąd drugiej instancji podzielił podstawę faktyczną zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego i przyjął ją za własną. Sąd drugiej instancji podzielił także podstawę prawną zaskarżonego wyroku, w szczególności zaś jego stanowisko co do tego, że powódka nie może być objęta ochroną przewidzianą w art. 39 k.p.

Sąd drugiej instancji, podobnie do ustaleń Sądu pierwszej instancji, uznał, że powódka nie dysponowała odpowiednimi umiejętnościami i nie wywiązywała się z obowiązków nauczyciela, co skutkowało negatywną oceną jej pracy. Powódka odwołała się w przewidzianym ustawą trybie od tej oceny. Organ odwoławczy

podtrzymał ustalenie negatywnej oceny pracy nauczyciela. Powódka nie może wykonywać zawodu nauczyciela skoro dwukrotnie została negatywnie oceniona przez powołane do tego organy.

Wyrok Sądu Okręgowego powódka zaskarżyła skargą kasacyjną opierając skargę na obydwu podstawach określonych w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W ramach pierwszej podstawy (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.) zarzucono błędną wykładnię art. 39 k.p. w związku z art. 32 ust. 1 i ust. 3, art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w związku z § 4 ust. 1 pkt 1 i pkt 3 oraz § 15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) przez przyjęcie, że powódka nie korzysta ze szczególnej ochrony przed rozwiązaniem stosunku pracy.

W ramach drugiej podstawy skargi kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.) zarzucono naruszenie art. 378 § 1 k.p.c., art. 382 k.p.c. i art. 316 §1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. przez zaniechanie rozpoznania sprawy w granicach apelacji na podstawie materiału zgromadzonego w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji oraz nieuwzględnienie wszystkich okoliczności sprawy przy przyjęciu, że kwestia prawidłowości i zasadności negatywnej oceny pracy nauczyciela, utrzymanej w mocy na skutek odwołania, nie podlega badaniu w postępowaniu przed Sądem Pracy, rozpoznającym odwołanie od rozwiązania stosunku pracy.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach procesu za postępowanie kasacyjne.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona pozwana wniosła o oddalenie skargi oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W skardze kasacyjnej nie zarzuca się naruszenia przepisu art. 23 ust. 1 pkt 5 Karty Nauczyciela, na którego interpretacji i zastosowaniu opiera się podstawa prawna zaskarżonego wyroku. Określenie zakresu materialnoprawnej podstawy

skargi kasacyjnej bez zarzucenia naruszenia art. 23 ust. 1 pkt 5 Karty Nauczyciela ma istotne znaczenie, skoro – stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c. - Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach jej podstaw, a z drugiej strony wykładnia powyższego przepisu przyjęta w zaskarżonym wyroku opiera się na założeniu, że przepis ten wyłącza zastosowanie art. 39 k.p. Niezależnie od powyższej uwagi co do konstrukcji podstawy skargi kasacyjnej, bezzasadna jest skarga w odniesieniu do wykładni art. 39 k.p.

Art. 39 k.p., *expressiv verbis* stanowi, że pracodawca nie może wypowiedzieć umowy o pracę pracownikowi, któremu brakuje nie więcej niż 4 lata do osiągnięcia wieku emerytalnego, jeżeli okres zatrudnienia umożliwia mu uzyskanie prawa do emerytury z osiągnięciem tego wieku. Wynikający z powyższego kodeksowego uregulowania zakaz wypowiedzenia umowy o pracę, odnosi się do stosunku pracy nawiązanego na podstawie umowy o pracę, nie dotyczy natomiast wypowiedzenia stosunków pracy opartych na innych niż umowa o pracę podstawach. Art. 39 k.p. nie ma zakresu wykraczającego poza umowę o pracę i dlatego w przepisie tym bezpodstawnie skarżący upatruje podstawy ochrony powódki pozostającej w stosunku pracy wynikającym z mianowania. Do stosunków pracy z mianowania regulowanych przepisami szczególnymi pragmatyk służbowych, przepisy Kodeksu pracy stosuje się wyłącznie w zakresie nieuregulowanym tymi przepisami szczególnymi (art. 5 k.p. i art. 91c Karty Nauczyciela). To, że Karta Nauczyciela nie zawiera wyraźnego wyłączenia zastosowania art. 39 k.p. do stosunków pracy mianowanych nauczycieli, nie może być uznane jako dorozumiane włączenie tego przepisu, który – jak to wyżej podniesiono – ma ograniczony zakres regulacji. Ponadto należy mieć na uwadze, to że w zakresach dotyczących bytu i trwałości stosunków pracy z mianowania szczegółowa materia normatywna pragmatyk służbowych ma charakter zupełny i wyczerpujący, a Karta Nauczyciela jedynie wyjątkowo i w sposób wyraźny (pozytywny) odsyła do stosowania niektórych konkretnie wskazanych przepisów Kodeksu pracy. Regulacja sposobów i trybu rozwiązania, zmiany lub rozwiązania stosunku pracy mianowanego nauczyciela jest w Karcie Nauczyciela wyczerpująca i zupełna, co prowadzi do uznania, iż art. 39 k.p. który reguluje wyłącznie zakaz wypowiedzenia umów o pracę, do szczególnej regulacji statusu nauczycieli

mianowanych nie został włączony. Oznacza to, że przepis art. 39 k.p. nie znajduje w ogóle zastosowania do nauczycieli mianowanych, w tym w szczególności do rozwiązania stosunku pracy z mianowanym nauczycielem na podstawie przepisu art. 23 ust. 1 pkt 5 Karty Nauczyciela, zgodnie z którym stosunek pracy z nauczycielem zatrudnionym na podstawie mianowania ulega rozwiązaniu w razie uzyskania negatywnej oceny pracy dokonanej w trybie i na zasadach określonych w art. 6a.

Również podstawa procesowa skargi (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.) jest nieuzasadniona. Naruszenie przepisów art. 378 § 1 k.p.c., art. 382 k.p.c. i art. 316 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. skarżąca uzasadnia twierdzeniem jakoby Sąd drugiej instancji w zaskarżonym wyroku – rozstrzygając na podstawie materiału zgromadzonego przed Sądem pierwszej instancji – nie uwzględnił wszystkich okoliczności sprawy i przyjął, że kwestia prawidłowości i zasadności negatywnej oceny pracy nauczyciela, utrzymanej w mocy na skutek odwołania, nie podlega badaniu w postępowaniu przed Sądem Pracy, rozpoznającym odwołanie od rozwiązania stosunku pracy. Zarzut ten jest o tyle bezzasadny, że skarżąca – poprzestając jedynie na głośnym twierdzeniu – zarzutu tego nie konkretyzuje, w szczególności nie wskazuje jakiegokolwiek dowodu, który zostałby nieuwzględniony przez Sąd drugiej instancji w zaskarżonym wyroku. Sąd drugiej instancji – dzieląc ustalenia Sądu pierwszej instancji – ustalił okoliczności faktyczne dotyczące procedury oceny pracy powódki jako nauczyciela mianowanego, w tym przyczyny dokonanej oceny. W szczególności ustalono, że powódka nie dysponowała odpowiednimi umiejętnościami i nie wywiązywała się z obowiązków nauczyciela, co skutkowało negatywną oceną jej pracy, dokonaną przez właściwe organy w przewidzianym do tego trybie. Ustalenia Sądu drugiej instancji są w skardze kasacyjnej głośno kwestionowane skoro skarżący, z powołaniem się na przepisy dotyczące zakresu rozpoznania sprawy i uwzględnienia materiału zebranego przed sądem pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym, nie wskazał jakiegokolwiek z elementów tego materiału, który nie stał się podstawą orzeczenia.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy – uznając, że rozpatrywana skarga kasacyjna nie ma uzasadnionych podstaw – orzekł jak w sentencji na podstawie

przepisu art. 398¹⁴ k.p.c. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego ma swoją podstawę w § 12 ust. 4 pkt 2 w związku z § 11 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).